

Ukininkas

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė laikraščio:

Prusose ir i Austriją 2½ auks.

i Ameriką ir i kitas svetas
žemes 4 auks.

i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus

rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 feningių.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Brukimas neužkenčiamų knygų.

Pernai jau buvo rašyta „Ukininke“, kad Apuchtinai liepė antru kartu atspaudinti keles lietuviškas knygas, rašytas maskoliškais litaromis. Visos tos knygos yra paskirtos vaikams mokintis. Be to da buvo įsakyta atspaudinti „Aukso Altorių“ taip-gi su maskoliškais litaromis.

Apie platinimą maskoliškojo „Aukso Altoriaus“ ikišiol nebuvo nieko girdėt. Matyt tie, ką norėtų valdžiai prisigerinti, žino, kad nieks iš žmonių nimtų tokių maldaknygių, nė už piningus nė už dyką. Apie išplatinimą maskoliškų maldaknygių tarpe žmonių galėjo mislyt tik tokie ponai, kaip Apuchtinai, kurie gyvena Varšavoje ir apie mus nieko veik nežino. Galima drąsiai sakyti, kad visos to maskolių spaudintos maldaknygės (o jų atspaudinta net 5000!) liks gulėti ant lentynų ir tokiu būdu badys maskolių akis ir atmys jiems jų paikus užsivertimus.

Apie platinimą mokslaknygių tarpe vaikų girdėt daug naujienų. Štai Naumiesčio mokinėjai apsisėjo kaip tikri maskolių apaštalai. Norint nėra valdžios įsakyta, kad butinai visi vaikai — lietuviai turi nusipirkt brukamas knygas, bet mokinėjai bruka knygas varu, tarytum jie būtų atkakliausiais maskoliais. Vienas iš jų stengiasi išgelbėti knygas nuo sudeginimo ir begėdišku, būdu išdrysta prieš mažus vaikus girti maskoliškas litaras, maskolių darbus, liepia nesipriešinti, baugina vaikus savo nubaudimais policijos persekiojimais, „poselenija“ ir pačia Siberija. Galima tikėtis, kad yra ir daugiau parsidavusių maskoliams mokinėjų, bet paminėtasis pereina visus savo darbus ir mokslus. Kitose mokyklose, kaip girdėt, mokinėjai apsisėjo mandagiai ir išmintingai. Jie tik siulė vaikams knygas, bet ne vertė jų pirkt tų knygų. Po teisybei ir negalima buvo kitaip daryti. Vaikai ir jų tėvai ne nor tokių knygų; tėvai bijosi, kad vaikai per tokį mokinimą ne išklystų iš tikrojo kelio ir ne pakryptų į pravoslavijos pusę.

Jeigu tėvai ne duoda piningų ant tokių knygų, o mokinėjams ne valia yra davinėti jas dykai, tai ir išeina, kad daug knygų turi likt ne parduotų. Bet nekokia yra nauda ir iš tų knygų, kurias pasisekė mokinėjams įbrukti vaikams. Pasirodo, kad vaikai ne kenčia tų knygų ir jas mielai degina. Taip atsitiko anąmet su knygomis Naumiestyje, taip atsitiks ir šįmet daugelyje vietų.

Daug geriau, žinoma, būtų, kad vaikai suvis nepirktų knygų. Tik reiktų, kad tėvai ne duotų vaikams piningų. Tuomet vaikams lengva būtų išsiteisyt, o tėvų nieks už tai negal nubausti. Ant galo tėvai, mokėdami piningus ant užlaidymo mokyklų ir pačių mokinėjų, turi tiesą kištis i vaikų mokinimą. Nuo mokinėjų jie taip-gi gali reikalauti, kad tie pildytų ne tik valdžios valią, bet ir valią pačių gyventojų. Ukininkams reikia butinai kištis i reikalus vaikų mokymo ir kasyk daugiau reikia stengtis atskratyti nuo tų žabangų, kurias yra užtaisius valdžia per mokyklas ir savo mokinėjus. Taip-gi ir patys mokinėjai, budami lietuviais, turi suprasti, kad reikia ir galima yra gyventi ant svieto ne tik pagal valdžios prisakymus, bet ir pagal prisakymus savo sąžinės. Ypatingai daug naudos gali padaryti kaimų mokinėjai. *Sl.*

Simukas ir Magdutė.

(tikras atsitikimas).

Ruduo buvo gražus ir sausas. Visi tie metai buvo tokie retai atsitinka. Pavasari šildė saulėlė ir dažnai lijo. Rudžiuose javai užderėjo. Rugiai užaugo gražus, su ilgoms sunkioms, palinkusiomis žemyn varpomis. Kanapės ir linai buvo taip-pat geri; ukininkės, kurioms jie ypačiai rupėjo, turėjo, kuo pasidžiaugti. Javus nupiovė ir suvalė kuogeriausiai. Sodiečiai linksminosi ir rengėsi žiemos metą, kaip visuomet, šį-tą prasimanyti.

Reikia žinoti, juog Rudžiuose buvo įvestas labai gražus paprotys: karčiama, kuri kitą-kart

budavo pilna žmonių, dabar pasiliko dyka. Paskutinis šinkorius bus jau keturi mėnesiai, kaip išsikraustė iš jos, nės nebeturėjo sodžiuje pelno ir bijojosi, kad nenustotų belaukdamas ir to, ką buvo pirmiaus užsidirbęs. Karčiama tik laukė, kada valdžia patvirtis sutartį, kurią buvo pasidarę tarp savęs viso to sodžiaus ukininkai. Tuo-kart turėjo prasidėti prie jos darbai. Mat ukininkai ketino perdirbti ją priglaidai mažų vaikučių, kurie, numirus tėvams, dažnai pasiliekti be globos ir priežiūros. Jaunuomenė, ką bevaikščiųjų karčiamon, išsirenka sau padoriems žaislams ir patogiai pramogai iš eilės vieną pirkčią ir tenai, po akių senesniųjų žmonių, linksmai naudingai praleidžia atlikusi laiką.

Tą puikų paprotį įvedė jaunas, da ne senai atvažiavęs kunigas. Sodžiuje buvo linksma, kaip ir pirmiaus, tik sumažėjo girtuoklystė ir ne vienas skatikas pasiliko ukininkų kišenėse. Seniaus kitaip budavo Rudžiuose. Bet sodžiaus gyventojai, supratę gerą žodį, paklausė kunigo ir įtaise taip, kaip buvo pataręs kunigelis. Teip padarę nebesigailėjo.

Tai-gi ir dabar pradėjo manyti, kur galėtų šią žiemą rinktis jaunuomenė. Pagaliaus visi nusprendė, kad šitam tikslui bus geriausia ši-met Povylų pirkčia.

— Jau, tėveli, turi leisti, — prašė vienaturė Magdutė. — Sako, Valentienė būtų teip-pat priemusi, kad nebutų išidėjusi ši-met naujų grindų, kurias svečiai galėtų, labai sumiudyti ir pagadinti o Valentienė neturi nė vyro, kuris galėtų sutaisyti grindų lentas, jei kartais suirtų arba sugestų.

— Matai, kokia tu gudri! O mano grindims nekenks tie susirinkimai?

— Et, ką čia kalbėt, tėveli!

Ir mergaitė pabučiavo tėvui į ranką, žinodama, kad jis nemokėtų jai užginti.

Pavadinau Magdutę vienature, nors ji buvo turėjus keturias jaunesnes sesytes. Vienok jų nė viena nepergyveno dvejų metų, ir tėtušis, padirbęs lopšelių, netrukus turėdavo dirbti ir grabelį. Povylai arba, kaip kartais juos vadino, Povylaičiai mylėjo savo vienintėlę Magdutę, leisdavo jai daryti visa, ką tik ji užsimanydavo. Vienok mergaitės neišlepino tokia laisvė: ji mylėjo savo tėvelius, klausė jų ir kiek įmanydama dirbo.

Motina džiaugėsi išgirdusi, kad jų pirkčią pasiskyrė sodžius žiemos pramogoms: ji malonėjo pažiūrėti, kaip suksis jos Magdutė

Tuo-tarpu su žiema artinosi ir liudnos dienos. Sodžius nė ne pasijuto, kaip atėjo laikas, kada reikėjo suaugusiems vyrams stoti į karumenę. O tais metais Rudžiuose buvo daug tokių jauni-kaičių. Beveik kiekvienam kieme liudėjo dėl šitos priežasties. Vienoj vietoje ėmė sunų arba

brolių, kitur vyrų, kaimynų ar teip kokių tolimą giminių. Dažnai atsitinka, kad per visus metus nepasipažįsta; bet ėmimas karumenėn, kaip kiekvienas bendras rupestis, visus vienina ir jungia. Vienas kitam padeda, kuo tik galėdamas. Kartais vienas kitą rupinas išvaduoti nuo kareivystės, kits paskolina tam tikslui pinigų arba supažindo arčiaus su vienu-kitu „geru“ valdininku. O kas visai negal žodžiu patarti ir darbu padėti, tai nors atsidūsa dėl kaimyno bėdos arba apverkia nelaimingąjį.

Povylaičių pirkčioje teip-pat buvo nelinksma. norint tenai karumenėn ėmė ne sunų, nės Povylaičiai jo neturėjo, nė brolių, nės tasai jau seniai buvo atitarnavęs ir gyveno įsikūręs kitam sodžiuje. Buvo pašauktas tiktai Simanas, jų bernas.

Kitą-kart, budamu dar vaikais, Simukas ir Magdutę vaikščiojo drauge mokyklon, o jis, kaip vyresnis ir daugiau mokas, pamokindavo mergaitę skaityti arba katekizmo . . . Teip darė jis gal but, tiktai dėlto, kad Magdutė jam atnešdavo tai duonos riekutę, tai surio kšnelį, arba dalinosi su juo kitais kokiais gardumynais, kuriuos gaudavo nuo savo tėvelių. O gal but, kad tuodu vaikų begyvendamu kaiminystėje, labai sutardavo, viens kitam patikdavo ir todėl vienas kitą sušelpdavo, pagelbėdavo. Viena-kart, kada maža Magdutė čiuzinėjos ant ledo, vienas berniukas pastumė ją, o Simukas, tai pamatęs, ne pakėlė mergaitės, tik pasivijo draugą ir teip jį papurtė juog tas nebenorėjo daugiaus užkabinėti ne tik Magdutės, bet ir kitų mergaičių.

Bet vaikai, kaip visuomet, ne visada gyveno dermėje. Kartą susirinko Povylaičių sode vaikai ir pradėjo „vestuves“ taisyti. Magdutė buvo per jaunąją ir turėjo rutų vainiką ir popierio kaspinus ant galvos; vaikai tik nežinojo, katrą vaikiną išrinkti per jaunąjį.

— Tai tegul bus Simukas per jaunąjį! — tarė viena mergaitė, kuri neturėdama tam tikros skaros, buvo apsigobusi prijuoste, nės turėjo būti svečia.

— Aš nenoriu, — atsakė Magdutė, užpykusi ant Simuko už tai, kad jis nenorėjo šiandien pakrėsti jai obuolių. — Aš ukininko duktė, už darbininko netekėsiu.

Simukas, išgirdęs tai, visas užkaito ir nuėjo už diendaržio sąsparos, nebenorėdamas daugiaus žaisti.

Jam atsitraukus, vaikai nuliudo. Nors ne-suprato gerai, kaip negražu paniekinti mažiaus turinti, vienok turbut jautė tai ir numanė. Visiems pasiliko nesmagu, ir žaisti teip linksmai, kaip pirmiaus, nebegalėjo.

Magdutė nusimetė „vestuvių“ apytaišus ir tarytum nenorėdama nuėjo į tą pusę, kur už sąsparos sėdėjo ir verkė Simanas.

— Te, tarė, duodama griežinį ropės, kuri per „vestuves“ turėjo būti per surį.

— Nenoriu! — atsakė berniukas, stumdamas jos ranką nuo savęs. — Nenorėjai manęs per jaunąjį, tai man nereikia nė tavo surio.

— Kvaili! bene tai ištikrųjų. Jei tu kitą-kart norėsi, tai aš busiu ir per jaunąją, tiktai neverk.

Teip vaikai susitaikė ir sugrįžo sodan, bet jų draugai jau buvo išsiskirstę. Tuoj, ką beveikdams, Simanas įlipo obelin pakrėsti Magdutei tų vyninių obuolačių, dėl kurių ji širyt teip buvo supykus ant jo.

Teip vaikai augo drauge. Bet kada Simano motina susirgo ir numirė, tai artymiausia jos kaimynaitė Povylaitienė parsivedė našlaitį tiesioj nuo kapų į savo namus. Vėl, kadangi ukininkas privalė arkliais piemens, o Simanas buvo darbštus vaikėsas, todėl nedaug ką bekalbėdami, Povylaičiai pasiliko našlaitį prie savės. Berniukui buvo tuomet penkiolika metų, o Magdutei devyni.

Sulyg buvo gyva Simano motina, vaikėlis, neturėdamas ką veikti motinos pirktelėje, eidavo žiemą mokyklon ir ši-tą išmoko, nės prie mokslo, kaip ir prie darbo, varyti jo nereikėjo. Dabar vienok, turėdamas paskirtą darbą, turėjo visai mesti mokyklą, bet Magdutę, kaip ir pirma, atspėdamas mokindavo skaityti. Bet kada mergaitė pramoko tiek, juog galėjo paskaityti maldaknyges ir parašyti nors kreivas raides, ją atėmė iš mokyklos, idant būtų prie motinos ir padėtų jai namieje prie darbo. Taigi būtų ji nieko daugiaus nemokėjus, kad ne Simanas, kuris pats mielai skaitydamas, kur tik sugriebdamas knygas, vakarais paskaitydavo ukininkui ir visiems namams daug gražių istorijų apie visokius atsitikimus. Klausydama tų skaitymų, Magdutė patyrė ši-tą apie pasaule.

Perėjo metai ir Rudžių sodžiuje įvyko didelė atmaina jaunuomenės gyvenime.

Netoli Rudžių gyveno Jonas Keblaitis, kurs leido arba tariant norėjo leisti mokyklan savo sūnų Petrą. Tas Petras išbuvo kelerius metus Šiauliuos, kur mokinosi norėdamas išduoti egzaminą bene į penktą klasią; vienok įstoti gimnazijon jam nepasisėkė. Ar jis buvo „persenas“, ar tik gimnazijos vyresnybė nemaloniai norėjo jį, kaip sodiečio sūnų, turėti mokykloje, ar kitos buvo kokios didelės priežastys, tik Petras nors ėmėsi ištikrųjų ir buvo lengvos galvos, vienok, kaip sakiau, išbuvęs kelerius metus mieste besimokindamas, priverstas buvo grįžti prie tėvo ir gyventi lauko darbu. Petras Keblaitis jau buvo nebejaunas. Grįždamas pas tėvą, jis buvo jau gangreit suaugęs vaikėsas ir galėjo turėti, jei neklystų, apie aštuoniolika metų.

Gyvendamas Šiauliuose, jis kas-žin kokiais keliais gaudavo lietuviškų knygųčių ir laikraščių

ir labai mielai skaitydavo visa, ką tik sugriebdavo savo kalboje. Jau iš Šiaulių parvažiuodamas per šventes, parsiveždavo jįsai namolei visokių knygųčių ir yvairių paskirtų ukininkams skaitymų ir daug skaitydavo savo tėvams, broliams ir visai savo giminei. Bet kaip jis skaitydavo! Teip visoj apygardoje niekas nepaskaitydavo! Kada jis skaitė, tada išrodė jis, nelyginant, koks pranašas. Kada jis, pasiėmęs „Ukininką“, imdavo skaityti vakarais apie sunkų lietuvių gyvenimą ir apie meilę savo tautos, motina nesyki apsisverkdavo iš džiaugsmo: ji matė jame busimą kunigėlį, kurs sakys tokius-pat gražius ir gaudžius pamokslus, kaip jų jaunasis, neseniausiai atkeltas geradėjas.

Toksai buvo Petras, kurs grįžo dabar pas tėvus ir apsigyveno prie tėvų. Sunku buvo motinai įtikėti, kad jos sūnui nelemta būti kunigu. Ji liudėjo teip, kaip liudi žmogus, nenorėdamas nustoti ir matydams nustosiąs visų savo brangenybų. Bet Petras nenusiminė. Nenusiminė jis gal ir dėlto, kad jis, kaip geras vaikinąs, ne tiek būti kunigu geidė, kiek tiesiog geru žmogumi, kurs savo žmonėms, mažiaus už jį mokantiems, galėtų nešti naudą. Todėl jam buvo vis tiek, kuo jis bus: jįsai norėjo būti tiktai naudingu žmogumi, o būti tokiu žmogumi jįsai galėjo gyvendamas ir sodžiuje, tarp darbo žmonių ir su darbo žmonėmis.

Ką-gi jis dirbo namieje, paklaus skaitytojas.

Jis dirbo viską: arė, piovė javus. Šieną, ruošėsi apie tėvo ūkį, žodžiu sakant darė visa, ką daro paprastas darbininkas. Bet vienu rankų darbu nepasikakino jįsai. Pats jis, kaip sakiau, dar Šiauliuose bebudamas, mėgdavo daug skaityti. Tą gerą savo ypatybę jįsai suvartojo dabar apšvietimui savės ir platinimui šviesos tarp savo kaimynų. Prasidėjo nuo to, kad aplinkinių sodžių vaikėesai, su kuriais Petras greitai susipažino, pradėjo iminėti nuo jo visokias knygtes pasiskaityti. Bet matydams, kad daugelis jų ne viską kaip reikiant supranta, jįsai pradėjo tuoj rinkti juos ir aiškinti jiems, ko jie nesupranta. Tokiu budu šventakariais ėmė rinktis pas jo tėvus visokie vaikinai, kurie geisdavo išgirsti ir patirti ką nors naujo. Kuriems būdavo arti ir daugiaus atspėdavo, tie ateidavo ir tankiaus.

Suprantama, kad prie tokio jaunimo turėjo greitai prisidėti ir Simanas. Povylaičių pus-bernis. Šis laukdavo ir nesulaukdavo šventų dienų, kad tik galėtų sueiti su Keblaičių Petru, pasikalbėti su juo ir gauti per jį vieną kitą knygutę. Keblaičiukas jam teip rūpėjo, kad jis nepraleisdavo nė vienos šventos dienos nenuėjęs pas jį ir nepaklausęs to, ką šis teip gražiai pasakodavo ir skaitydavo.

Iš pradžių Magdutei buvo labai nuobodu. Nės nebuvo kam skaityti, kada nedėldienio vakarais išeidavo Simanas. Paskum ėmė ji pykti ant Simano ir nenorėjo tikėti, kad jis vaikščioja tenai dėl mokslo. Nės kam-gi jam, esą, reikia mokintis, kad jis mokąs teip gražiai skaityti ir rašyti? Ji tarė sau, ar nepatraukia jo Petras tik dėlto, juog tenai renkasi kartais ir mergaitės. O gal traukia jį Petro sesutė, graži Onytė? Negalėjo tik su puikiais jaunikačiais, su turtiniais tėvainiais.

Pagaliaus ji turėjo persiliudyti, kad Simanas čionai visiškai nekaltas prieš ją. Ilgainiui Simanas ėjo vis gudryn, igydavo vis daugiaus mokslo, Magdutės tėvams ir jai pačiai vis daugiaus pripasakodavo visokių žinių apie pasaulę, apie išdirbimą lauko, apie visokius pagerinimus žmonių gyvenimo . . . Magdutė matė, kad turbūt jį traukia pas Petrą ne mergaitės, kaip ji pirmiaus buvo tariusi, bet didelis noras vis daugiaus išmokti ir suprasti. Todėl ji visiškai susitaikė su Simanu ir Keblaičių namais, ypačiai, ka neilgai trukus išnyko ir pati priežastis visos jos nerimasties.

Perėjo da kiek laiko ir Simanas nustojo vaikščiojęs į Keblaičius. Mat Rudžių sodžiaus vaikėnai ir mergaitės teip prie jo priprato, taip maloniai klausydavo jo apsakymų ir skaitymų, juog nedėldiniais, butent nedėldienio vakarais jis nebegalėdavo ištrukti iš namų. Bet dabar jis, galima sakyti, nė nebeprivalė vakarais vaikščioti: jisai pats buvo jau perėjęs visus Keblaičių Petro mokyklos kursus. Jis dabar tapo antruoju mokintoju, tikru Petro padėtoju: nedėlios vakarais jis privalė skaityti savo sodžiaus jaunumeniai, kaimynų vaikinams ir mergaitėms. Kartais ateidavo jo paklausti ir tulas ukininkas arba ukininkė.

Laikas bėgo savo paprastu keliu. Atėjo ir tie su baimė lauktieji metai, kada Simanui pasibaigė dvidešimt pirmi metai ir paliko pašauktas karumenėn. Iš to ir buvo didelis nuliudimas Povylių namuose. Šeimyninkui gailėjo gero ir darbštaus berno; šeimyninkei ištikimo ir paklusnaus tarno; o dukte . . . o jai turbūt labiausiai gailėjo. Ir ko-gi teip gailėjo? Paklauskite savo seserų ir dukterų, o jos jums atsakys, nuleisdamos akeles ir užkaisdamos.

— Nežinau, ką aš žinosiu!

Pašauktieji vaikinai išvažiojo drauge su valsciaus vyresniuoju ir šimtininkais miestan burtų traukti ant visos nedėlios ir stoti, kad peržiūrėtų, ar jie tinka karumenei. Per tą laiką nė vienas neatsilankė namo, nė keturios mylios pekščiom, tai jau per daug didelė kelionė.

Kurie išliko nepaimti ir pagrižo namon, tuos sveikino su džiaugsmu, o rekrutus su raudoms

ir verksmais. Musų Simanas prigulėjo prie nelaimingųjų. Tris dienas galėjo dar sodžiuje linksintis, o paskum turėjo su šimtininkais iškelti Kaunau, iš kur jiems reikė važiuoti tenai, kur nutars vyresnybė. Kiti atsisveikinant šoko ir verkė. Bet Simanas-gi šokti ne ėjo, nors jį kiti ir vadino. Tėvai išėjo išleisti rekrutų, bet Magdutei-gi su Simanu nerupėjo žaislai, ir juodu paliko namie.

— Magdute, ar atmeni, kaip mudu mokyklon eidavova?

— Kaip-gi neatminti!

— O kaip tu man atnešdava! surio ir visokių gardumynų?

— O tu manę pamokindava!

— O ar atmeni, kaip mudu kada vestuves taisėva, tu pasakei, kad už darbininko netekėsi?

— Et, kam-gi tokius liudnus daiktus primeni? Jug aš tavę tuojau tada persiprašiau, o tu man vis-gi dar neužmiršai.

— Tai-gi aš visiškai ne apie tai norėjau pasakyti. Aš norėjau tik tau priminti, juog tu man tada prisizadėjai, kad, jeigu aš norėčiau, tai butam man per jaunąją. Ar pameni?

— Žinoma, kad pamenu.

Simanas kalbėjo toliaus:

— O kad aš dabar paklausčiau, ar atsakytum man, kaip ir tada, kad už darbininko netekėsi?

— Buvau tuomet maža ir kvaila: dabar jau teip nebeapasakyčiau — atsakė Magdutė ir pradėjo verkti, turbūt atsiminusi, kad budama maža užgavo našlaitį, o gal but dėlto, kad su tuo našlaičiu, kurį ima karumenėn, rytoj reikės atsiskirti ant daugelio metų.

— Klausyk, Magdute, aš rytoj važiuoju ir kasžin, kaip greitai pagrišiu. Parašyk man tai, ką tada už diendaržio pasakei, juog, jeigu aš norėčiau, tai tu tekėtum už manęs. Aš norėčiau tą popiėri pasiimti su savim atminimui. Jis man bus dvejetainis brangus, — viena dėl tavo prizadėjimo, antra ir dėlto, kad aš pats tavę išmokinau rašyti, nė mokykloje nedaugką mokėjai. Kaip busiu nuliudęs ir išsiilgsiu sodžiaus, savųjų, tavės, aš perskaitysiu tą laiškėlį, gal apsisiversiu ir man bus lengviaus ant širdies. O jei numirusiu kur svetimoj šalyje toli nuo savųjų, tai paprašysiu idėti graban ir tą laiškuką.

Ir bernaitis pradėjo verkti.

— Nu, nebuk mažas, neverk! — ramino ir tildė jį mergaitė. — Duok popierio, parašysiu, ką nori, tik tai man padėk, nė pati da nepataikysiu. Duok man plunksną, parašysiu, tik neverk.

— Bet, ką parašysi, ar išturėsi? Tegul Dievas saugoja, kad sugrįžęs atrasčiau tavę ištėkėjusią už kito-kokio vyro. Visas mano gyvenimas nieku pavirstų. Pagrįščiau tuojaus karumenėn ir eičiau kur-nors karan į jieskočiau mirties.

— Gali tikrai žinot, kad aš palauksiu tavęs. Tiktai griški greitai. Nebepasilyk toliaus, kaip reikiant, tarnauti, kaip kad kiti daro, nors ten kas-žin ką duotų.

Simanas susivyniojo raštelį įsidėjo malda-knygėn ir užsirakino skrynelėje.

Tuo-tarpu dvi dieni perbėgo, kaip viena valanda. Trečią dieną buvo atlaikytos viso sodžiaus užpirtos mišios už rekrutus. O per mišias buvo žmonių labai daug. Vaikiniai ėjo prie kunigų, prie šv.sakramentų, tarytum, taisiesi mirti. Kaip pasirengusius mirti juos išleido raudodami. Kiekviena motina verkė savojo, su ja sesers ir kaimynaitės. Viena gailėjosi to, su kurio dabar turėjo atsisveikinti; kita to, kuris jau dveji ar treji metai, kaip nepagrišta . . . Tulos verkė ir tų, kurie dar maži, ir guodėsi sakydamos, kad juos auklėjančios tiktai tam, idant, atėjus laikui, pamestų savuosius ir išvažiuotų į tolimą svetimą šalį . . .

Magdutei širdis plyšo, kad po mišių šventų ir paskui po pusryčių, — kurių niekas iš gailėsties nevalgė, — prasidėjo atsisveikinimai. Artimesniejie ir tolimesniejie gimines, pažįstami ir kaimynai suėjo ant valsčiaus daržo. Moters ir mergaitės balsiai verkė, vaikinai tylom šluostėsi ašaras. Prasidėjo paskutinis atsisveikinimas. Simanas sugriebė Magdutės ranką, pirma pabučiavo į ranką, paskum į veidą, apsikabino ir tyloms pasakė:

— Neužmiršk, Magdute, raštelio! Neužmiršk!

Niekas nesistebėjo į tą drąsumą, nės rekrutai, atsisveikindami, drąsiai galėjo bučiuotis su visomis mergaitėms, nieks jiems negynė.

Kaip pradėjo važiuoti, Magdutė buvo norėjus bėgti paskum juos, bet motina suturėjo ją už rankovės.

— Neverk, dukrele! — ramino motina. — Ir man pačiai gaila vaikino. Bet ar-gi tai vienas Simanas tėra, ar jis pirmas, ar jis paskutinis?

— O, motinyte! tu ne teip, turbūt, kaip aš, gailiesi, kad gali teip kalbėti!

Ir mergaitė prisiglaudė prie motinos ir ilgai, ilgai verkė.

Simanas pirmais metais dažnai rašydavo namo. Laiškuose sveikindavo šeimyninkus ir dėkavodavo už atleistus piningus; sveikino Petrą Keblaitį ir dėkavojo jam už mokslą; o kiekviename laiške neužmiršdavo Magdutės ir dėkavodavo už „raštelį“. Tėvai negalėjo supasti, apie koki raštelį jis kalba, nės Magdutė

pati nerašydavo, nės kiek žinoma, nebūtų mokėjusi, kaip reikiant, parašyti.

Per pirmus dvejus metus laišškai ateidavo labai dažnai. Bet trečiuose metuose per sekmines parėjo laiškas, kuriame Simanas rašė, kaip visuomet, apie savo sveikatą, ir ant galo pridurė, kad už dviejų dienų išeinąs į liogierius; kaip busės vietoje, tai duosės žinių, kur pas jį rašyti. Tuotarpu prašė su atsakymu palaukti, lyg ateis antras raštas.

Laikas bėgo. Jau nukasė bulves, atėjo žiema, nauji metai, o laiško su adresu kaip nēr, teip nēr. Seneliams buvo nesmagu, kad Simanas apie juos užmiršo. O Magdutė jau nebegalėjo nutilpti, niekas jai nesisekė.

Vieną kart atėjo pas Joną Žvingilaitį. Keblaičių Petro ir Simano bičiulį, ir kaip visuomet paprašė parašyti jai laišką pas Simaną. Žvingilaitį nors vėlai prikalbino Simanas prie mokslo, vienok jis buvo dabar jau gerai pramokęs rašyti, o apie skaitymą tai nēr ko nē kalbėti. Ir dabar pas jį atėjo Magdutė ir prašė parašyti laišką.

— O motina ar nieko neįrašys Simanui nieko nenusiųęs? Kodėl tamsta atėjai be motinos, — paklausė Jonas.

— Motina nežino, kad aš noriu Simanui rašyti, — atsakė Magdutė.

— Kaip tai nežino? Kodėl nežino? Visada jug abidvi ateidavota.

— Mat tamsta, aš norėčiau, kad niekas nežinotų, — atsakė Magdutė.

— Tad ir aš negaliu žinoti?

— Ne, ne! bet tamsta, žinoma, niekam nesakysi . . .

Bet po valandėlės nieko nepasakė, tik paklausė Jono, ką čia daryti? nės ji negalinti niekam pasakyti, o butinai turinti apie vieną dalyką pranešti Simanui.

— Tai jau kitaip negalima, kaip tik tu pati turi išmokyti rašyti, — atsakė Jonas.

— Aš jau truputį moku, bet kas man daugiau parodys? negu tik tamstos paprašyčiau. O, šventi buvo Simuko žodžiai, kad prikalbinėjo man, kad išmokčiau rašyti.

— Nesunku bus, tik pasirupink! Da galima pataisyti, kur buvo patingėta. Kad jau truputį moki, tai iš — tikrųjų jei mokisiesi, po kokių trijų nedėlių galėsi pati parašyti laiškėli.

Palinksmėjo Magdutė. Nuo tos dienos pradėjo kas vakars vaikščioti į Žvingilus. Jos tėvams čia nebuvo nieko naujo, nės ir pirma rinkdavėsi tenai sodžiaus mergaitės su rateliais, nės teip linksmiaus budavo, o žinoma, jei žmogus linksmas, tai ir darbas geriaus sekasi. Tik motina pasergėjo, kad dukters kuodelis nē kiek n'aina mažyn, todėl imdavo kartais net bartis už dykinėjimą, bet tiktai niekad nepykdavo. Ir kaip-gi pykti ant savo vienatūrės!

— Mat per dieną privargsta, tai vakare nors pasilinksmina ir pasidainuoja. — tardavo sau motina.

O Magdutė tuo-tarpu, kiek tik galėdama skubinosi mokintis: po kelių nedėlių tokio mokslo galėjo parašyti laišką. Nors tikro adreso nežinojo, vienok parašė senąjį protuodama, kad iš ten jau nuleis laišką Simanui.

Magdutė klausė Simano, kodėl jis teip ilgai neduoda žinios apie savę? Ar jau užmiršo apie jos raštelį. Ji rašė, kad prieš adventus norėję išpiršti ją už seno našlio Lauryno Didgalvio. Bet ji iš jo tik pasijuokus ir užklausus piršlio, ar Didgalvis nori ją per dukraitę. Paskui rašė, kad tuoj po kalėdų atvažiuos pas ją su piršliu Antanas Giedraitis. Tėveliai norėję sutikti, bet ji ėmusi prašyti, kad jos teip anksti neleistų iš namų, nės ji norinti nors šiek-tiek padėti jiems prie darbo, ir jie tik vieną ją teturi pasiuntmenei, o ją išleidus, reikėtų mergą samdytis. Teip ilgai iškabinėjus tėveliams, kad jie ant galo prižadėję atsakyti Giedraičiui. Apie vis-ką parašė Magdutė, o užbaigdama laiškelį pridėjo, kad ji tyčia išsimokinus rašyti, idant pati galėtų vis-ką aprašyti ir parodyti jam, kad nors jo nebėr Rudžiuose, vienok ji dažnai apie jį manauti ir savo raštelio neužmiršus.

Išleido laišką, ir kasdien laukė atsakymo. Magdutė dažnai klausdavo raštininko ir šimtininko, ar nėra laiškelių? Bet visada dykai. Perėjo įgavėnės ir velykos, o laiško nebuvo. Iš pradžių mergina laukė kantriai, bet tolyn — neramyn, kartais net apsisverkdavo. O motinai savo nusiminimą ir ašaras išteisindavo tuo, kad ji dažnai sapnuojanti, buk Simanas pagrižęs sodžiun, bet ne atėjęs pas juos, tai vėl, kad ji užmušė karėje.

Bet motina pamaželi pradėjo suprasti visą teisybę. Supratusi norėjo visai išvaryti iš dukters galvos didelį prisirišimą prie našlaicio.

— Ką-gi tau teip galvon įlindo tas Simanas? O kad ir butų jį užmušę, tai kas-gi? Ar jis tau brolis ar kas? Kaip ateis į valsčių žinia, kad nebegyvas, tai užpirksime už jo dušią mišias ir gana.

— Teip protavo motina.

— Oi, motinyte, motinyte, kodėl tamsta teip kalbi? — sakė verkdama mergaitė. Jam mirus, aš visai nebegalėčiau gyventi: jis man už tikrą brolį brangesnis.

— Kvailė esi! tylėk! žiurėk, nė galvoj jo neturėk. Ar tu už jo užtekėsi? Duotų jam tėvas! Jei nori, kad tėvas jam nuleistų koki rublį kitą, tai nė ne žiopterėk prie jo apie tai, ką dabar man kalbėjai. O pati imkis už darbo, tiktai ištikrųjų, o tuoj apie vis-ką užmirši.

Vienok Povylyaitienė matė, juog darbas nepagydo, ir mergina vis eina menkyn, matyti, negal užmiršti. Pramanė tada jai toki darbą, kuris galėtų ir jos mintis tikrai pasmaginti, ir ją pačią nulinksmint. Todėl vieną kartą sako dukterei:

— Magdute, ar žinai ką, žmonės rengiasi Vilniun ant atlaidų. Mudu su tėvu kalbėjova apie tai. Žinova, kad tu jau senei ketini keliauti su visa bendrove. Tėvas duos kelionei piningų. Tėtulė Paberžienė eina, tai ir tavę galėtų drauge paimti.

Mylinči motina atitiko gerą vaistą sergančiai mergaitės širdžiai gydyti. Viena mintis apie kelionę nudžiugino Magdutę; nusišluostė ašaras nuo akių, apkabino motiną ir padėkavojo, kad teip už ją rupinas. Idant nepasivelintų, nors bendrovė turėjo išeiti tik už dviejų nedėlių, mergaitė pradėjo tuojau rengtis į kelionę. Iš motinos rupinimosi, kad duklė užsimirštų savo sopulį, ir iš Magdutės džiaugsmo, kad galės keliauti Vilniun, nereikia manyti, kad jos buvo negeros moteriškės. Motina mylėjo savo vienybę, bet savotiškai. Ji tikėjosi išleisti dukterį už turtingo vyro, ir tokiu budu suteikti jai visišką laimę. Už tai ir norėjo matyti savo dukters širdį laisvą, idant, ištikus gerai progai galėtų išbrukti ją už to, kurio kišenėje labiausiai skambančių barškės.

Magdutė-gi iškeliudama visai nenorėjo užmiršti Simano, bet džiaugėsi pamatysenti didelį galą nežinomo krašto ir pasimelsenti prie Motinos Švenčiausios, kad greičiaus sugrąžintų jai Simaną.

Pagaliaus bendrovė išsirengė, ir Magdutė po prižiūra tėtulės išėję su kitais.

Kitoj' pusėje kelio prieš Povylių namus gyveno Laurynas Suskis, Jo brolis Povylys, kaip ir Simanas, tarnavo karumenėje. Teisybė, jis jau senei buvo pabaigęs savo tarnystę, bet namo dar negrižo, — pasiliko ant antros tarnystės. Pasibaigė laikas ir antros tarnystės ir Lauryno brolis parvyko namolei, ketindams pareikalauti savo dalies, kuri jam prigulėjo iš tėviškės po tėvo galvos. Iš pradžių keletą dienų namiegi jį laikė per svečią, bet kaip Laurinas paprašė eiti drauge su savim kultų, susiprato Povylys, kad niekas duonos dykai neduoda, prisipausti prie darbo jis nebenorėjo. Todėl nutarė nedraskyti žemės, kaip pirma buvo ketinęs, tik atsiimti savąją dalį piningais ir persikelti gyventų į miestelį, kur norėjo gauti vietą per policijantą.

— Vis-gi karumenėje žmogus pripranti prie kitoniško gyvenimo, ne kaip sodžiuje. Palikęs policijentu, užsilvksiu mandierą, tai ir žmonės visai kitaip ant manės žiurės. Nieks nebe-pasakis į mane: „tu, Povyli“, bet visi mane

vadys „ponu Suskevičia“. Teisybė reikės žiūrėti ant gatvių tvarkos, gaudyti vagis ir sodint juos į kalinį, areštuoti girtuoklius, išskirti besimušančius, tik gaila, kad tada ir pačiam gal numušti nosį. Arba, neduok Dieve nenusiduos kas-norint, kaip reikiant, tai viršininkas gal ir kuprą apdaužyti, kaip tat atsitikdavo karumenėje, arba pavaryti ir nuo vietos. Bet šito niekas nežinos, nės aš ne toks kvailys, kad sakynėčiausi. O kad kas ir patirtų, tai didelė čia vieta! Į akis negi pasakys, nės bijosis, kad neužsitrauktų ant savės bėdą, kad neikaitinčiau kailį. Nereiks daug dirbti, o duonos turėsiu, ir ne tik duonos, bet, kaip policijentas, turėsiu ir mėsos, ir žuvies, ir sviesto, ir surio, ir degtinės, — vienu žodžiu ko tik panorėsiu, ir vis tai dykai, ne už piningus. Reikės tiktai apie dešimtą valandą, pereinant per miestą, atsistoti prieš karčiamą, išsiimti lapelį poperio ir paišeli ir pasakyti balsiai:

— Mendelis po dešimos valandos vakare šinkiaus neuždarė, du rubliu štriuopos, tai tuojau žydas išbėgs:

— Pane Suskevič, kurgi po dešimos, da tik pusė dešimos, da visos pusės iki dešimos truksta. Ui! pane Suskevič, aš su tamsta noriu pakalbėt.

— Aš su žydais nesusidedu, pasakysiu tyčia, kad labiaus nusigastų žydas.

— Ui, dyvuži, vai! aš tuojau uždarysiu.

— O ne, jau vis tiek, po laiko! prikišai! Ir eisiu sau tolyn.

Kaip apeisiu taip-pat visą miestą ir pagrišiu namo, tai ten rasiu ir degtinės butelį, ir alaus porą butelių, o kartais gal ir poperelį.

Petnyčioj vėl ant turgaus sureksiu ant žydelkos:

— Šita žuvis jau sena! Duok aš ją daktarui parodysiu.

— Ai, pane Suskevič, tamsta mėgsti lydekas. Aš turiu tokių gražių lydį. Norėjau jį pasilikti ant „šabas.“ Aš jį tamstai atsiųsiu, tiktai tamstai nieko nekalbėk prie daktaro. Didelė vieta, kad žmonės nusipirks truputį kvepiančios žuvies. Jiems nerodis. Jie nė nepažis, nės neturi tokių gerų uoslių, kaip tamsta. Niu, kas ponui pertai, kad Faiga uždirbs . . .

— Tie kepalėliai mažiaus sveria, nekaip reikiant, — pasakysiu vėl įeidamas tenai, kur duoną kepa, ir apsidairysiu ant lentynių, pilnų nesenei prikeptos duonos.

— Nu, nu, sėskis tiktai tamsta! atsakys man duonkepys, buk pasisveikindamas, o jo rankoje čiūžės poperiukas.

— Gerai, gerai! — sakysiu šipsodamasi. Tiktai šitas kepalėlis tai man, — pamėginsiu, ar gerai iškeptas . . .

Tokiu budu galima ir valgyt ir gert, o daug dirbti nereikia. Tiktai reikia žiūrėti, kad gerai eitų interesai. Tai mano ir dirva!

Povyilas, kuris budamas karumenėje, pereinė savo pavarde iš Suskio ant Suskeviečios, mąstė tik apie tai, kad mažiausiai dirbtų ir turėtų daug uždarbio.

Dalies nuo brolio gausiu tris šimtus, bet kas-gi iš tų trijų šimtų! O da kas labiaus brolis visų piningų negalės sykiu atiduoti. O čia gerai būtų mieste nusipirkti sau namus. Tai vis-gi žmogui ir už kvatierą nereikėtų mokėti ir žmonės labiaus gerbtų. Nės vis-gi kur miesčionis, tai miesčionis, nér ką lygint į sodietį. Viskas gerai, tik iš kur paimti tuos piningus?

Kad lengviaus igitų piningų, Povyilas išsimanė vesti turtingą pačią. Ėmė tada klausinėti savo pažįstamų, ar nežino miestelyje kokios panos su turtu.

Tai-gi vieną-kart Joskis pasakė jam:

— Aš turiu dėl pono „fain interes.“ Gyvena čia ties aptieka viena ponia našlė su sesere. Prašom pamegint, gal ir pasiseks ponui. O jeigu ant gero išeis, tai Joskis ką uždirbs?

Pasiklojęs savo didystę, Povyilas ištikrųjų vylėsi, kad toji mergina gali už jo tekėti. Vienok nežinodamas, kaip išiskverbti į ponios — našlės namus, pasipažino su jos tarnaitė ir pradėjo ją lankyti. Keletą sykių panaitė užtiko jį viralinėje; ji tarė, kad policijentas ateina pas Juliukę, ir todėl gražiai jį pakalbino. Tuotarpu Povyilas, pasidrašinęs gražum apsiėjimu, vieną nedeldienį užklausė tiesioj Juliukę, ar jos panelė tekėtų už jo?

— Ar tamsta iš galvos išėjai? atsakė juokdamosi mergina. — Kad jau panelė tamstą gražiai pakalbino, tai jau ji turi už tamstos tekėti! Paklausk, ir aš da ar norėčiau tamstos, kas-žin da ką ant to atsakyčiau.

Po tokio nepasisekimo sumažėjo Povylo didystė. Metė jieskojęs pačios per žydą, ir pradėjo sukiotis po sodžius.

— Jeigu negaliu gauti iš ponų, tai tegul bus iš ukininkų, kad tik būtų turtinga.

— Atsiminė tada savo kaiminaitę. Ir pirma jau su ja buvo pasižinęs. Kaip jis sugrįžo iš karumenės, pati Magdutė pasirupino su juo pasipažinti, nės jai butinai regėjos, kad Povyilas turi žinoti apie Simaną ir galės jį daug-ką papasakoti. Taigi su gailesčia klausėsi jo apsakynėjimų, kad karumenėje galima buti šimtą metų ir visiškai nepasipažinti su viens kitu. Akis ištempus klause, kaip jis apsakynėjo apie kareivių gyvenimą ir jo sunkenybes. Kiek kartų jis kalbėjo apie maršus, per tekdavo kęsti badą, šaltį ir nuovargį, ilsėtis nekurintose kazarmėse, arba, kas da blogiaus, ant pliko

lauko, — tiek kartų vargšė Magdutė dusavo, nuleisdavo galvą ir dažnai nusigriždavo prie sienos, norėdama nematant nusišluostyti ašaras. Matė ji savo mintise Simuką, nuvargusį, išalkusį ir trokštanti. Kaip ji norėtų jam paduoti lašelį vandens!

Kaip tiktai jai liudna palikdavo, kas jai dabar atsitikdavo dažnai, kaip tik pradėdavo manyti apie Simaną, tai tuoj bėgdavo pas kaimyną, norėdama patirti tokių dalykų, kurie suraminę jos širdį. Nės senas kareivis, matydamas ją nuliudusią, mėgdavo kartais ją nuraminti apsakinėjimais atsitikimų iš kareivių gyvenimo. Magdutei beklausant nušviesdavo akis ir ji gardžiai nusijuokdavo.

Povyilas nė manyte nemanė, kad Magdutė tiktai dėl Simano pas juos atbėga. Kvailiui rodesi, kad tai jis pats taip pritraukia kaimynaitę. Argi galejo jam kada ateiti į galvą, kad mergaitė geriaus norėtų apipliūsusio samdininko, nekaip jo ukininko sunaš, busiančio policijento, vyro, kuris turės savo namus miestelyje! Teisybė, tie namai turėjo but pirkti už Magdutės pinigų, bet tai nesumažino Povylo puikybės. Pasirengus bendrovei Vilniui, Povyilas apsitaisė naujais rubais, kuriuos jis buvo jau pasisiuvęs, prisijusė savo senąjį karda ir pasiputęs, kaip kalakutas, nuėjo pas Magdutę lydėti ją iki kryžiaus.

— Teisybė, — kalbėjo jis, kada vis giedojo: „Kas į globą,“ — teisybė? aš visiškai kitaip išrodau, negu kiti vaikai. Tuoj matyt iš drabužių, kad buvęs sviete.

— Lyg tamsta ne iš mūsų krašto? Jug tamsta nebuvai sviete, tiktai karumenėje, — atsakė mergina.

Nusišypsojo Povyilas ir tarė sau:

— Tai kvaila merga! Nė pašnekėt su kavaliu, kaip reikiant, nemoka. Vedęs ją turėsiu daug darbo. Per koki dvejatą mėnesių turiu ją išmokyti apsieit su žmonėmis, nė tokios pačios miesto žmonėms negi parodysi. Tai jos laimė, kad turtinga, nė kitaip nenorėčiau...

Po nedėlios atėjo pas Povylo poperiai, kuriuose buvo parašyta, kad jis gauna vietą per Keblių policijantą.

Suskio nudžiugo labai, tik dabar reikėjo tuojau, apimant vietą, pasiskubinti su vestuvėmis. Tai vieną vakarą, pasiėmęs plėčką po pažascią, nuėjo pas kaimynus piršlėm. Neužlaikė jis sodžiaus papročio, ne pasiprašė piršlio, bet nuėjo pats vienas, viena, kad girdėjo, juog ponai patys persasi, antra, turėjo savo išrakvymus.

Nu, duokim, manę ne priimtų. O visai gali atsitikti, da labiaus, juog žinoma, kaip kiekvienas muzikas godus ant žemės, tarytum be žemės ir gyventi negalima. Gal-but senei

nori turėt žentą tokį, kuris turėtų ir savo ūkį? O gal-but ji savo ukyje norėtų tureti? Tik manę prie žemės nepririš, ne! Jeigu kaip kartais atsakytų, tai niekas apie tai ne patirs nuo manės, o kam aš turiu imti su savim liudininkus?

Kaip jis manė, taip ir atsitiko. Povyilaitis išsikalbinėjo, kad jis labai mėgtų matyti žentą ant jo dubos, prie kurios jis jį galėtų pamokinti, iki pats dar gali. O apie pardavimą ūkio ir pirkimą namų mieste nė girdėti nenorėjo.

Bet Povyilas ėmė jam sakyti, noris įgyvendinti Povyilaičių namuose laimę ir garbę, nė policijentas ne betnas esąs, kad visi muzikai kepure nusiima prieš jį*); tėvams nusibodo vargti, tai-gi kaip parduos žemę, galėsę apsigyventi mieste prie žento; nereikės jiems nieko dirbti, nė jis ir Magdutei neduosės dirbti, tiktai tarnaitę jai pasamdysęs; ant galo pridurė:

— Bevaikščiosit į bažnyčią ir garbysite Dievą, į atlaidus ir prekymečius bevažinsite. O likiero net tokio, kaip šitas, jus niekada ne pribaisit, nė jo turėsiu dykai.

Senui Povyliui visų labiausiai likieras patiko; nusišypsojo iš džiaugsmo, o galva kažin kodėl, kryo tai vienon pusėn, tai kiton.

Prikalbinėdamas motiną Povyilas sakė, kad jos duktė atlosiniais drabužiais dėvėsant, skrybėlaitę nešiosant, kaip kokia panytė.

— Tai-gi, ar nenorėtumėt, kad jūsų duktė būtų ponija? Ar-gi ir už mūsų raštininko neleistumėt Magdutės? Mat! o ar-gi policijentas menkesnis? Jug aš ne tokią merginą galėčiau gauti. Tai-gi ir ta, sesuo Kuožių ponios, siuntinėjo pas manę Joską, kad imčiau ją. Bet aš tariau sau: geriaus su savo kaimynais gyventi ir tą garbę į jų namus inešti.

Povyilaitienė juokėsi, verkė. Matyti buvo, kad saldžioji gerai savo darbą atliko.

Tokiu budu sutarė Magdutę, nors ji buvo toli nuo namų, — Vilniuje.

Ant rytojaus Suskių Povyilas atėjo sutarti apie užsakus. Bet Povyilai tik nusistebėjo, ištempė akis ir išsižioję žiūrėjo: matyti nesuprato, ko nori nuo jų Suskis, nė vakarykščios pirkšlės, išsimiegojus, visiškai jiems išėjo iš galvos.

Povyilas vienok nepapyko ant jų už tokią trumpą atmintį, tiktai pasakė jiems, buk jie patys jį pakvietę ir prašę, kad jis suteiktų jiems tokią garbę ir imtų jų Magdutę. Ir jis, nenorėdamas jiems gėdos padaryti, ir sutikęs.

*) Tiktai kvaili žmonės taip daro, kepurę policijentui imasi; išmintingas sodietis žino, kad policijantas nėra didesnis už jį, tiktai tur kitą darbą.

(Toliaus bus.)

Iš ukininkystės.

Superfosfatas ir Tamošmilčiai. Javai ištraukia iš žemės daug fosforinės rugšties. Iškrėstas ant dirvų mėšlas ne sugražina žemei visos fosforinės rugšties, ir dėlto ukininkams reikia vartoti pramanytus mėšlus, užturinčius daug fosforinės rugšties. Prie tokių pramanytų mėšlų priguli superfosfatas ir tamošmilčiai. Katras iš jų yra geresnis čion pakalbėsime.

Superfosfatas yra tai miltai, kuriuose yra susimaišiusės kalkės su fosforine rugščia. Rugšties fosforinės yra tuose miltuose 10—20% (procentų). Darosi superfosfatas iš fosforinių žemių, kuriose yra daug kalkių. Tokios žemės yra ir mus laukuose, bet jos ne tinka įkėrtimui dirvos, nės guli be naudos ir fosforinė rugštis iš jų ne išsiskiria. Tik fabrikuose iš tokių žemių padaro tinkančius dirvai mėšlus, išskirdami iš tų žemių dalį kalkių. Tokias perdirbtas žemes vadiną superfosfatu ir barsto jas pavasari arba rudenį prieš sėją. Bet superfosfatas patekęs į dirvą randa joje kalkių ir vėl susijungia su jomis ir daug jo tokiu būdu eina per niek.

Kas kita yra su tamošmilčiais. Tamošmilčiai yra teipogi miešlas, užturintis fosforinę rugštį ir kalkes. Bet fosforinė rugštis yra lengviaus susirišus su kalkėmis ir dėlto greičiau atsiskiria nuo kalkių ir įeina į žemę. Be to da reikia pasergėti, kad tamošmilčiuose yra daugiau fosforinės rugšties, ne kaip superfosfatuose: superfosfatuose yra 10—20% rugšties, o tamošmilčiuose 11—24%. Tamošmilčius pramanė vienas anglikas vardu Thomas arba musiškai Tamošius. Jis sumislyjo atskirti fosforinę rugštį iš nevalytos geležies rudžių. Tam tikslui jisai maišė nevalytą geležį su kalkėmis ir kaitino juos didelėje ugnyje. Nuo didelio karščio fosforinė rugštis susiliejo su kalkėmis ir dalia nevalytos geležies į masą, kurią vokiečiai vadiną „Schlacke.“ Iš to tamošmilčius vadiną vokiškai teip-gi „Thomasschlacke.“ 10 dalių fosforinės rugšties susilieja su 16 dalių kalkių, bet susilieja ne tvirtai ir dirvoje fosforinė rugštis gana lengvai atsiskiria nuo kalkių. Tuom tarpu superfosfatas turi mažiau kalkių ant 10 dalių rugšties pareina tik 12 dalių kalkių. Dėlto tai dirvoje superfosfatas tvirtiau laiko fosforinę rugštį, ne kaip tamošmilčiai ir da pasigauna iš dirvos daugiau kalkių susijungia su joms. Jeigu da pridėti, kad tamošmilčiai yra pigesni (pagal daugumą fosforinės rugšties,) tai bus aišku, kokius miltus geriau yra pirkti ukininkams.

Runkelių maistas. Kad žinoti kokio maisto reikia augalams, reikia žinoti iš ko susideda jų kunas. Runkaluose (šaknis) ne minint vandens yra da štai kokios dalys: kali. salietradaris, fosforinė rukštis ir kalkės. Jeigu

paimti 1000 kilogramų runkelių, tai kali bus 4,3, salietradario — 1,8, fosforinės rukšties 0,8 ($\frac{8}{10}$) kalkių 0,4 ($\frac{4}{10}$). Iš šito apreiškimo galima numanyti, kiek ir kokio maisto runkeliams daugiausiai reikia.

Sudygusios bulvės — nuodai. Į pavasari bulvės gauna diegus. Jeigu bulvės dikčiai sudygusios, tuomet jos netinka nė valgiui nė pašarui. Nėsa tuomet pasidaro jose mažiau krakmolo ir atsiranda nuodai. Žmonės apserga pilvu, o gyvuliai ilgai maitinosi apserga ne tik pilvu, bet ir kitomis ligomis. Dėlto sudygusios bulvės ne tinka nė valgiui nė pašarui.

Dėlingos vištos.)* Daugiausiai deda t. v. Italijinės vištos (Italiener). Tikros italijinės vištos turi geltonas kojas, geltoną snapą, raudoną nulinkusią skiauturę, kuri stačiai stovi tik pas gaidį. Mus krašte geriau yra teip padaryti: išrinkti dėlingas vištas ir prie jų laikyti italijinių gaidių. Nauja veislė tiks prie mus oro geriau, ne kaip tikroji veislė italijinių vištų. Gerą vištą per visą savo amžių gali padėti apie 600 kiaušinių: pirmą metų 20—30, antrą metų 130—150 trečią da daugiau, o paskui deda vis mažiau ir mažiau. Dėlto vištą ne reikia laikyti ilgiau kaip 4 metus.

Apie įkėrtimą pievų. Geros pievos duodų apstų ir gerą pašarą, geras pašaras duoda rieba mėslą, o riebus mėšlas atgaivina dirvą ir padidina jos brandą ir užderėjimą. Iš to matyti kokia nauda yra iš gerų pievų. Jeigu pievą yra šlapia, tai pirma reikia ją išdžiovinti iškasus griovius, jeigu auga kur suri žolė, tai reikalinga yra ten įberti kalkių arba smilčių. Nuo smilčių surios pievos teip pasitaiso ir ant jų pradeda augti gardi sveika žolė. Be to reikia rupintis, kad į pievą galėtų įeiti šviežio oro ir dėlto reikia pievas akėti, beakėjant išsidrasko netikusios samanos ir pasidaro plyšiai orui įeiti.

Geriausiu pievų mėslu yra kompostas (apie jo sutaisymą buvo kalbėta „Uk-ke“ pereinų metų). Neturint jo galima naudotis iš pramanytų mėšlų. Pievoms įkėrti tinka t. v. thomasschlacke ir kainitas. Ant margo vidutiniškos pievos užtenka 2 centnerių thomasschlacke ir 3 centnerių kainito. Jeigu pievą yra senei ne įkėrta, tai reikia ją palaistyti pirma su atskiestomis srutomis, iš kurių išigauna į pievą daug salietros, o paskui išbarstyti kokiam 5 centnerius kainito. Tokiu būdu galima padidinti našumą pievų ir gauti nuo margo šieno 15—20 centnerių daugiau ne kaip ne įkrečiant. Jeigu centneris šieno kaštuotu apie 1½ rublio, tai už 20 centnerių galima būtų gauti 30 rublių.

*) Knygutė „Vištos ir jų auginimas“ yra gaunama „Ukininko“ redystėje.

Atruokavus iš tų piningų kokius 6 rublius, išleistus ant mėslių galima bus turėti apie 20 rublių pelno. Turint daug margų galima iš pievų turėti didelių naudą ir gerą pelną.

Vertė visokių pašarų. Šioj gdynėj, kada javų prekės yra nupuolusios, ukininkams verta užsiimti gyvulių auginimu daugiau, ne kaip ikiol buvo daryta. Gyvulių auginimas gali but geru šaltiniu pelno ar tai pardavinėjant pieną, sviestą, surius, ar tai parduodant pačius gyvulius geros veislės ir gražiai išsertus. Bet norint gražiai auginti gyvulius ir turėti iš jų pelną reikia mokėti juos prižiūrėti ir šerti. Pašaras geras yra svarbiausias dalykas dalyke gyvulių auginimo. O mums tame dalyke da reikia daug mokslo.

1. Koks šienas yra geras? Šienas yra svarbiausiu pašaru mus atrajinių gyvulių. Bet šienas šienui ne lygus. Vikšris ir kitos šlapių vietų žolės turi labai mažą vertę kaip pašaras teip-gi niekai yra šienas pagelbtės, ir vėlai nupjautos žolės, ilgai gulėjęs lauke ir kelis syk perlytas*), pripilkęs ir tt. Juo ankščiau buna nupjauta žolė, juo geresnis, sotesnis (turi daug salietradario) šienas, juo vėliau nupjauta žolė, juo šienas buna kudesnis ir sunkiau susimala skilvyje. Geriaus yra duoti gyvuliams ne daug šieno, bet gero, ne kaip daug o netikusio.

2. Šiaudai turi menką vertę kaip pašaras. Jie veikiausiai tinka pripildymui tik skilvio per ką gyvulys greičiau jaučia sotį ir turi išteklį atrajuojant. Seriant su šiaudais butinai reikia duoti gyvuliams kalvinį šieno arba dobilų.

3. Pelai sotesni yra už šiaudus tik turi būti čysti, be pėsčių ir dulkių.

4. Runkeliai geriausiai tinka šerti jauniems gyvuliams ir karvės, kurios gaudamos runkelių duoda daugiau pieno. Šutyti runkelių ne verta.

5) Bulvės teip-gi tinka pašarui ir nuo jų karvės duoda daugiau pieno, tik ne visada buna nuo jų sveika gyvuliams. Sukačutos bulvės ne turi ilgai stovėti, nės greičiau pasigadina. Tankiausiai duoda karvėms žalias bulves. Šutintas bulves duoda penint gyvulius.

6. Grūdai yra geras ir sotus pašaras — veik toks kaip kalociai.

7. Salykla gerai yra duoti karvėms, kurios nuo jos duoda daugiau pieno.

8. Dobilai yra geras pašaras, jeigu tik jie yra laiku nukirsti ir suvalyti.

9. Ankštiniai javai yra pastiprinantis pašaras, bet ne tinka karvėms; nuo vikių, sako karvės duoda mažiau pieno ir pienas stov blogesnis.

*) Lytus ištraukia dalį riebių ir sočių syvų ir išlakdina dalį gardžios šieno kvapsnies.

10. Geriausiu ir pigiu pašaru yra kalociai, kuriuose yra labai daug salietros. Penėjimui geriausiai tinka kalaško iš ripsų ir iš palmų seklų. Karvėms geriausiai duoti palmų ir medvilnių seklų kalorius. Perkant reikia daboti, kad kalociai, nebutų pagedę, pripuvę.

Bet prižiūrint gyvulius su pašaru ne reikia užmiršti apie kitus jų reikalus; be to reikalingas yra geras su jais apsjėimas, grynas sveikas vanduo, geras oras tvartuose, sausas guolis, valymas odos ir tt.

Korespondencijos.

Iš Naumiesčio pav. Į mus kraštą dabar tankiai atsilanko žandarų načalninkas su prokuratorium norėdami susekti knygų vežėją (furmoną) Kancierių, kuris gyveno Sintautuos ir ištruko žandarams prieš pačią reviziją. Nesenei traukė prie sledsvos Naumiesčio pačtorių Tomašauką, norėdami nuo jo iškvosti, ar neveže kartais laiško pabėgėliui. Klausinėjo ne tik prie prokuratoriaus, bet ir be prokuratoriaus; pasišaukęs į viešbutį, pas Jafą, žandarų načalninkas laikė Tomašauką da keles valandas ir paleido tik vidurnaktį, apie pusę 1-mo.

Kvotė, žinoma, daug ir ką tik norėjo, tikėdamas, kad kvočiamasis išduos ką nors teip, kaip padarė Senapilės pačtorius Lietuvinkas, kuris per savo kvailumą daug išpliauskė, o savę ne tik ne palengvino, bet da apsunkino. Bet nuo pačtorio nieko, kaip girdėt, ne iškvotė. Iš šitos slevstvos galima turėti šioki toki pamokslą. Pirmiausiai pasirūdo, kad musų načalninkas mėgsta traukti slevstvas ir be prokuratoriaus ir išdrysta gsdinti žmones nežiurėdamas ant to, kad tai yra įstatymų uždrausta. Nuo tokios sledstvos be prokuratoriaus reikia atsakyti ir už tai ne reiks atsakyti.

Apie Slabadus žmonės nepaliauja burnyje ant savo prabaščiaus už Slabodų kapines. Kaip jau buvo rašyta kun. Dielininkaitis pardavė per licitaciją ne tik medžius nuo šventoriaus, bet ir tvoras (už 180 r.) Nuo to laiko Slabodų kapinės stov ne aptvertos. Po šventorių vaikščioja gyvuliai, kiaulės knisa kapus, trinasi į bažnytėlės sienas. Viens ukininkas pamatęs pernai rudenį kumelę besitrinant pasturgalį į bažnytėlės sieną pasipiktino tuom labai. O tai buvo kumelė Staugaičio, vadinamo čion Pruselio. Nuėjo jis pas Staugaitį ir pradėjo anam išmėtinėti, kad jis ganosi savo gyvulius ant kapų. Bet tas į vietą pasiteisinimo pasakė, kad jis kapines nusisamdęs nuo prabaščiaus ant ganyklos ir šienavimo už pustrėčio rublio (2½). Toks apsjėimas prabaščiaus ne mažai papiktino slabadiečius. Ir kas tai ne matė, kad prabaš-

čius „andeluotų parapijos turtu, kaip su koku kromeliu!“ Matyt, kad tai buvo iksiol paprastas daiktas. Kada syki susirinkę pas prabaščiu ukininkai ėmė prabaščiu išmėtinėt, kad jis per savo tvarką sudarkęs Slabadų kapines, tai prabaščius ne davė nė gero žodžio, mesdamas kaltę ant pačių slabadiečių. „Ar ne galit, sako, pasitaisyti, užsitvert, kas jum kalts, kad apleidote kapines“. Gerai, atsakė ukininkai, mes pasitaisysime, tik leiskit mums laidoti numirėlius ant tų kapinių. Bet prabaščius ne nor to padaryti ir verčia kaltę ant valdžios.

O ar žinote, dėlko kapinės liko ne aptvertos? Tai štai kaip buvo. Kun. Dielininkaitis surinkęs piningus nuo licitacijos davė Jančių Kemežai (Gudu) 14 rubl. ir liepė kapines aptvert. Kada išėjo iš Naumiesčio kun. Dielininkaitis pasirodė, kad jis da liko kalts meisteriui Skelčiui 33 rubl. už stogą. Išbėgęs Dielininkaičiui į Ameriką, Skeltys nuėjo pas Kemežą į Jančius ir prašė, kad jam atiduotų nors tuos 14 rublių. Bet tas pasakė, kad piningai jau ne pas jį, kad jis piningus atidavęs pralotui. Skeltys nuėjo pas pralotą, bet pralotas net užpyko ir pasake: „vaikė ar tu durną galvą gavai!“ Kas prisivino tuos piningus, nežinia; bet kaltę reikia mesti ant vieno iš dviejų, ar ant Kemežos, ar ant praloto. Teip ir pasibaigė kapinių tvėrymas. Tik nežinia, ar ne prisavino kas da daugiau piningų. Jug meisteris turėtų žinot, kiek kaštavo bažnytelės pataisymas. Butų malonu, kad kas išklausinėjės gerai atsiųstu į „Uk-a“ tikras žinias apie tai, kiek ir ant kokio dalyko buvo išleista piningų. *Sl.*

Naumiesčio brostvinė ir parapija. Naumiesčio parapija apskundė savo prabaščiu Salemoną Oleką už prisivavinimą parapijos namų arba t. v. brostvinės. Pradžioj vasario mėn. šių metų nuvežė skundą pas patį gubernatorių du ukininkai Mašiotas ir Almonaitis. Ant skundo buvo apie 60 pasirašiusių. Gubernatorius priėmęs skundą labai stebėjosi, kaip tai galėjo prabaščiai prisivavinti parapijos namus. Išėinant ukininkams gubernatorių žadėjo aprupinti tą dalyką, ketino pirma nusiųsti skundą pas načalniką Naumiesčio, kad peržiūrėtų aktus, paminėtus skunde, o paskui ketino pavesi visą tą reikalą prokuratoriui Suvalkų Okružno sūdo. Kad ne tušti buvo gubernatoriaus žodžiai, tai galima buvo neužilgo persitikrinti. Už nedėlios po apskundimui atėjo pas načalniką popiera nuo gubernatoriaus, kuris liepė perkratyti parapijos paduotą skundą. Ta poriera jau dabar yra rankose prokuratoriaus, kaip tai buvo žadėta gubernatoriaus. Kaip tas dalykas eis toliau, bus girdėt. Vieni sako, kad parapija laimės, kiti abejoja, tretį sako, kad nieko iš to ne bus. Kad pirma česo spręsti apie šitą dalyką reikia

apsvarstyti daug apylinkių. Teisybė yra parapijonų pusėje. Apie tai nēr ką kalbėt. Bet, ar visi tą teisybę supranta ir ar visi norėtų už teisybę stoti, tai kits dalykas. Yra daug tokių ukininkai, kuriems ne rupi tas dalykas, ar tai dėlto, kad jie menkai ką išmano, ar tai dėlto, kad jie nenori imtis į galvą naują rupestį. Jiems gerai teip, kaip yra dabar, ir pajaučia rupestį tik tuomet, kada reikia dėti piningus ant parapijos reikalų.

Kiti vėl ne nor pykintis su prabaščiu arba, nežinia dėlko, jo bijosi. Mat prabaščius — „žmogus ne prastas, dvasiška asaba ir da pralotas, tai su tokiu žmogum ne gražu ęsą provotis.“ Matyt, kad pas tuos žmones yra širdyje da daug baudžiaivos liekanų. Baudžiaivos jungas paliko da randus ant sprando tų žmonių, jiems da ir dabar rodos, kad juos slėgia tas jungas ponų ir kunigų, kurie kitąsyk turėjo didelius turtus ir apseidavo su baudžiauninkais teip, kaip norėjo, juos sudyjo, juos baudė, plakė, „kotavojo“. . . Niekur žmogus negalėjo rast teisybės: jis ir paprato prie baudžiaivos jungo. Dabar jau virto kita gadynė, o kiti iš mus da ne atsikratė nuo tų baudžiaivos liekanų. Liko da nusižiaminimas, garbinimas ponų didžiunų ir lobininkų. Jiems mat ne gražu provotis su prabaščium ne dėlto, kad prabaščius turėtų teisybę, bet dėlto, kad prabaščius yra „dvasiška asaba“ ir da pralotas. Kaip-gi gal but negražu įieškoti teisybės! Ar-gi prabaščiu labiau pritinka valdyti paimtus neteisybe nuo parapijos namus! O ant galo parapija įieško namų ne tik nuo vieno prabaščiaus, bet ir nuo jo pirmtakuno kun. Marmos, prie kurio tie namai pateko į prabaščių rankas. Parapija nori susekti ir parodyti svetui visą neteisybę, kurią padarė kun. Marma ar kas kits drauge su parapijos ištikimaisiais. Iš aktų aišku, kad namus parduotinai užrašė keli žmonės ant vardo Lioranto ir tai padarė be parapijos žinios. Kadangi galima numanyti, kad tie žmonės elgėsi pagal valę dvasiškos asabos, dėlto ir puola kaltę už prisivavinimą namų ant prabaščių. Sako, kad buvo namai perrašyti ant vardo Lioranto dėlto, kad valdžia ne galėtų prisivavinti tų namų. Tai gal but teisybė. Bet kada valdžios ne reikėjo bijotis, tuomet reikėjo prabaščiu vėl atrašyti namus ant parapijos. Bet prabaščius to ne padarė ir randą už namus pradėjo pilti į savo kišenių. Teip liko iki šiai dienai. Vėlai, po teisybei, pasigedo parapija namų, bet gerai ir tai, kad pasigedo ir neišmintinga ir negražu būtų, kad atsidarius akims ir pamačius visą bjaurumą prabaščių darbo, parapija lenktų galvą prieš tuos prabaščius.

Kiti vėl gailisi žygių ir kaštų, nės jie ne tiki, kad galima būtų atsprovoti namus:

prabaščius užpilsęs, sako, visus piningais ir išeis jo teisybė, o tuomet ir parapijai busė gėda, jeigu parapija ne laimėsenti. Toks apsigėjimas kaltininkų tankiai atsitinka, bet ne visada jis buna naudingas ir galimas. Bent šį žygi jis nėra galimas. Galima papirkti Naumiesčio viršininkų arba jo činovnikus, bet ne nuo jų priguli laimėjimas. Kas kita būtų, jeigu būtų galima prieiti su piningais prie pačio gubernatoriaus. Bet gubernatoris esąs žmogus gana teisingas ir ne parduodas teisybę už piningus. Prie prokuratoriaus taipgi ne galima prieiti su piningais. Apie tai jau yra iškvote parapijos vadovai. Dėlto nėra ką bijotis prabaščiaus papirkimų. Ant galo atlikęs tai jau yra apsigynimo budas, jeigu reikia su piningais gintis nuo viešpatystės įstatymų. Tai yra labai slidus kelias ir už tai ne viens jau tupi Siberijoje. (D-ras Nonevyčia, načalninkas Andriejevas iš Naumiesčio ir kiti) Prabaščius, matyt, daug pasitiki ant savo piningų ir ant parapijos kvailumo, jeigu jis iksiold da ne sugrąžino parapijai namų, norint nesykį jau jo prašė geru gražinti tuos namus parapijai. Pradžioj prabaščius nė gero žodžio ne davė susirinkusiems parapijonams, sakydamas, kad jis tuos namus pirkęs **nuo parapijos** už 3500 rublių, kuriuos jis apvertęs ant bažnyčios reikalų. Bet jo melagystė tuo išėjo į viršų. **Pagal aktus** pirkimo namų pasirodė, kad mus prabaščius pirkio tuos namus ne nuo parapijos tik **nuo Budinaucko** iš Lauckaimio, Vilkaviškio pavieto. Matyt, kad prabaščius ne buvo prisiengęs teisintis prieš parapiją ir dėlto pasakė ne taip, kaip buvo iš teisybės. Jis gal ne mislyjo, kad kas nors iš parapijonų ne tikėtų jo žodžiams ir ėmės eitų pas rejentą žiūrėt aktų. Bet jau praslinko ta gadynė, kada parapijonys šventai tikėjo prabaščiams ir mislyjo, kad anų darbai sutinka su jų pamokslais. Nepasisėkus pirmutiniam pasiteisinimui prabaščius ėmė vartot kitoki ginklą ėmė baugyt parapijų per pamokslus, ir susėjimuose. Da užpernai buvo pasakyti keli pamokslai, per kuriuos kunigai stengėsi nužemyt mokytus vyrus, kad atitolinti nuo jų parapijonis. Žinoma, iš tokių kunigai mažai turi naudos arba suvis neturi naudos, o kartais turi didelę pragaistį, kada mokinti atidaro žmonėms akis ir parodo kunigų piktus darbus. Anamet kunigai mislyjo, kad žmonės yra per daug kvaili ir negal suprasti savo reikalų. Bet vėliaus pasirodė, kad bereikalinga buvo keikti ir žeminti mokintus vyrus, nė patys parapijonys moka suprasti savo skriaudą. Daug jau yra parapijonų, kurie gali apseiti ir apseina be mokintų. Jeigu dabar užpuola parapija ant prabaščiaus, tai už tai ne reikia kaltinti mokintus, ne galima kaltinti nė pačių parapijonų, tik parapijos ištikimuosius ir pačius prabaščius, kurie prisivavino parapijos

namus. Bet prabaščius nori numest kaltę ant kitų žmonių. Bet paskutiniame laike jau ne kaltina jis mokintų, tik kaltina kitus parapijonis. „Atsirado sako, tarpe jus „pabludėliai“, kurie per savo durnas šnekas platina melą, liežuvius, „plėšia kunigų šlovę“, jie „yra netikėliais, ne myli bažnyčios“..... Tokiu budu prabaščius stengiasi nubaidyti parapijonis nuo išmintingiesniųjų jų draugų. Tą patį kalba kunigai vikariušai susirinkimuose ir kalėdojant. Bet parapijonis tyli, nesipriešina kunigams vikarijušams, bet visgi savo varo.

Dabar kitokiu budu stengiasi prabaščius suraminti žmones. Jis sako, kad visas jo turtas „likęs bažnytėlei“. Bet vargai be-kas tiki tam prabaščiaus prižadėjimui. Pas mus da niekad ne buvo girdėt, kad prabaščiaus turtas liktu parapijai. Dalis prabaščiaus turtų lieka giminėms, dalis valdžiai, o daugiausiai lieka prabaščiaus gospadinėms ir jo tarnams. Prabaščius ne parapijai renka piningus, tik sau. Su savo prižadėjimais prabaščius nori tik suvadzioti parapiją ir toliaus nuvilkti savo provą. Jis norėtų, kad tik sueitų 30 metų nuo pirmutinių užrašų. O 30 metų sueis 1898 metuose. Tuomet parapija jau ne galės susigražinti savo namų. Girdėt taipgi kalbant, kad brostvinė esanti įtraukta į tabeliją ant vardo Lioranto, kad Olekas davęs įtraukti brostvinę į ipoteką, ir kad dėlto negalima esą atimti namus nuo prabaščiaus; bet ant to nėra ką paisyt. Į tabeliją užrašinėjo valdžia tik valdytojus namų ir laukų, nežiurėdama, ar teisingai kas valdo tą turtą, ar ne. O jeigu yra tie namai įtraukti į ipoteką, tai ne reikia manyt, kad tai visada buna atlikta su teisybe. Jug ipotekos sekretorius gali įtraukti kartais namus į ipoteką neteisingai, ant savo rizikos. Naumiesčio brostvinė ir yra neteisingai įtraukta į ipoteką prabaščiaus gero pažįstamo p. Sviderskio. Kadan-gi ipotekos sekretorius turi peržiūrėti visus aktus pirkimo ir perkratyti jų teisingumą, tai gal iš to turėti didelį nesmagumą ir pats ipotekos sekretorius, kuris užrašė aktus pravedant tik nuo Lioranto, kuris yra užrašytas tabelijoje, kaip brostvinės valdytojas.

Galima būtų paminėti da ir daugiau visokių tuščių, šnekų, kuriomis prabaščius ir jo sėbreliai stengiasi nubaidyti žmones nuo pradėto darbo. Bet tose šnekose nėra nė kiek teisybės, ir ant jų parapijai nėra ką paisyt. Naumiesčio brostvinė yra tai parapijos turtas, sukrautas parapijonų per jų kruviną triusą. Kiek gali but verta ta brostvinė ne sunku apskaityti. Jeigu kas metą brostvinė duoda apie 400 rubl. pelno (randos), tai palaikius tą pelną už procentus, galima numanyti, kiek gali but verta pati brostvinė. Rokuojant po 8 rublius palukanų nuo 100, mes rasime, kad brostvinė

turėtų but verta 50 syk po 100 rublių t. y. 5 tukstančiai rublių (5000 rubl.) Jeigu rokuoti po 6% (procentus), tai išeis, kad brostvinė verta da daugiau piningų (apie 6½ tukstančių) Nesunku teip-gi aprokuoti, kiek randos butų surinkta į parapijos kasą per tuos 29 metus (nuo 1868 metų). Neužilgo po pataisymui brostvinės prie prabaščiaus Kulbušaucko parapija gaudavo po 360 rublių kas metą. Jeigu atskaičiuoti mokesčius už namus ir kaštus taisymo namų, tai vis-gi bus galima rokuoti metinį pelną už namus vidutiniškai po 200 rublių. Per 29 metus butų susirinkę apie 5800 rublių t. y. kita tiek, kiek verti yra patys namai. Kadangi, kaip visi gerai atmena nė Liorantas nė Budinauckas niekad ne ėmė randos už namus, tai tų piningų reikia reikalauti vieninteliai nuo prabaščių Marmos ir Oleko. Iš to matyti, kad parapija reikalauja nuo Marmos ir Oleko 10 tukstančių rublių suviršum. Iš to teip-gi galima numanyti, kaip yra nesmagu kaltininkams prieš žmones, kurie iškiol pripratę buvo žiūrėti ant prabaščių, kaipo ant savo geradėjų. Dėlto tai ir stengiasi jie visokeriopu būdu išsiteisinti prieš žmones ir vartoja tam tikslui dagi netikusius ginklus.

Ar duos parapija susivadžiot, pamatysime.
Sl.

Vilnius. Pas mus šimet darbininkai daug rupesties daro policijai. Jau iš vakaro prieš 1 dieną gegužės, kurią dieną darbininkai savo švente laiko, pasirodė daugelyje vietų iškabinti socialistiškai atsišaukimai ir darbininkus, lenkiškoj kalboje daugiausiai. Policijai daug triuso buvo nuplėšinti visus tuos lapus.

Paskui vėl užmušimas apmokamo žandarų šnipuko Rafalkos, danešiko ant darbininkų. Jį rado iš ryto negyvą ant ulyčios su pervertu šonu. Tai padarė didelį nusiminimą žandarų ir policijos tarpe. Jie mato jau, kad nelabai galės teip beparvojingai varyti savo šuniškus darbus, kad ir juos gali pasiekti atmonijimo stylėtas.

Bet ne tik pas mus šnipukams jau galą daro. Iš Varšavos pareina žinia, kad nesenei tenai ir-gi rado vieną žinomą šnipuką su perdurtu pilvu. Minske teipog-gi šnipukui ir danešikui tulam veidą ir akis šilvasariu (vitriolu) iššutino ir paženklino vargšą ant viso gyvasčio.

Vilniaus valdžia jau nežino ką daryt su darbininku judėjimu. Gubernatorius, girdėt, net pagrasinia žydų darbininkams, kad sukselsias priešais juos krikščionis, jeigu neapsimalšys. Mat per šiuos ir pereinus metus mus mieste darbininkai labai ėmė brudėti, vienytiis į kuopas, daryti streikus, neklausyti policijos prisakymu. Užgintos knygos, tarp kokių yra ir lietuviškos,

plyste plinta tarp darbininku rodyamos teisybė ir nuskriaudymą jų per svetimrandžius ir valdžią.

Šventaragis.

Broliai! Ar matot, kaip kitur elgiasi su šnipukais? Užmuša juos arba kitaip kaip nudedą iš šuns vietos. Po teisybei jie to ir verti. Mus kaimuose ima atsirasti ir-gi tokie šnipukai ir danešikai, kurie varo savo brolius, tikėjimą, kalbą, lietuviškas knygas į prapultį, parsiuduodami pragarą tarnams žandarams. Su tokiais šunsnukiais nėr jau mums kitokios rodos, kaip elgtis su jais teip, kaip su arklevagiais, galvažudžiais ir plėšikais. Šnipukus, išdavikus ir kitus tokius šuns brolius liekti mums tik naikinti ir sergėtis jų, arba bent kailius perti. Danešikai tai yra lyg gangrena, kuri ėda Lietuvos kuną ir dvasę. Butinai reikia tos nesveikosios vietos išnaikinti arba laukan išmesti. Ar-gi tai galimas daigtas, kad dėl kokio ten velniams parsiдавusio niekšo, dėl jo skundų geri ir dori žmonės kentėtų kaliniuos badą, šaltį, nelaisvę, žandarų kankinimus ir keiksmus? Ar-gi tai mes galime daleisti daryti? Ar jau mes neįstengsime tuos velniukščius suvaldyt?

Mekšras.

Naumiestis. Viduryj gegužės mėnesio žandarai paėmė iš Lauckaimio Joną Piežaitį ir nusivežė į Kalvariją. Rasta pas jį keletas lietuviškų knygelių šiokių italpos ir keletas maldaknygių, bet vis tai nekalti daigtai ir dėlei to butų jo neėmę. Ale buvo mat žandarams danešta, buk Piežaitis maišais varydavo iš anos pusės knygas ir nuo jo gaudavo nuo pernai vasaros paimtas Jasinskas. Taigi nuveizė jį į Kalvariją sustatyti akis į akį su Jasinsku ir da su kitu koku. Kaip su Piežaičiu pasibaigs, nežinia.
V.

Utarninke 18. gegužės mėnesio du šmekeriai suėmė Juozą Lukošaitį su knygomis, bet knygos buvo nekaltos italpos ir šiošios ir dvasiškos. Su Lokošaičiu ėjo da dvi moters teipo-gi knygomis apsikrovusios. Šmekeriai, matyt užskusta buvo, pasislėpę laukė tų kontrabandinkų, tas moteris praleido pirma, o sulaukę paskui einantį Lukošaitį užpuolė su šoblėmis liepdami pasiduot. Šitas-gi vėl nenusigandęs pagražino šmekeriams lazda. Iki jie ten ginčijosi, moters su savo pundais pabėgo.

Kaip jau buvo pranešta, per Š. Kryžiaus atlaidus žandarai su žemskiais buvo iškretę nekuri Antaną Baltrušaitį — raišą ubagėlį. Rado pas jį tik abrozėlių šventų ir kelias apnešiotas knygas. Užskusta buvo vienos davatkos Račkutės Magdės, kuri didelei įpratus degtinę traukti, o vienok išdrįsta kasdien švenčiausią Sakramentą priiminėti. Tai paleistuvė, kokią retai gali kur rasti. Neverta, kad ją žemė nešiotų!

Ale ne apie tą davatka palaikę noriu rašyti. Žandarams, mat, buvo pranešta, kad pas Antanėlį yra didelis sudėjimas lietuviškų laikraščių ir knygų. Atradę tik nekaltus daigtus žandarai da vis nenurimsta ir visokiomis žabangomis nori prapuldyti tą ubagėlį. Nesenei, bene 21 gegužės, ateina kas-žin koks žmog-palaikis pas vieną pažįstamą merginą to ubagėlio ir sako, kad Antanėlis liepęs išduoti kelis pakelius abrozėlių ir knygų. Matyt tai buvo žandarų pasiūstas šnipukas, nės jo niekas ne pažįsta ir nieko nelaimėjęs nuo tos merginos niekam daugiau nepasirodė. — Žandarai, girdėt, davinėja po keles dešimtis rublių, kad tik kas išduotų, pas ką yra lietuviški laikraščiai.

Be to, užmiršau da pranešti, kad sugautam Lukošaičiui šmekeriai siulė piningus, kad pasakytų, kam jisai nešė knygas. Jisai ant to atsakė, kad buvęs Prusnose darbo jieskoti, neradęs uždarbio paėmiau keletą knygų parduoti. Šmekeriai-gi buk neįtikėdami atsakė: „Tai neteisybė, nešei ubagams! Vai, brolau, kad mes butume nakčė tavę suėmė, tai butume šoblėmis sukapojė!“ „Ne bijokite, atsakė Lukošaitis, ir aš nakčė teip jums bučiau užvežęs, jogei but nereikėję jau jums daugiau kontribandos šnipinėti.“

Iš tų šmekerių pravardė vieno Krolius, kito-gi, nežinau, žinau tik, kad maskolius. Lukošaitį surašę protokolą paleido.

Nesenei atvarė į Naumiesčio kamara vieną moteriškę su vienu arkliau nuo Šilgalių. Važiavo mat žmona sav ir priėmė pavėžyt parubežinį kareivį (obieščiką). Kada privažiavo prie kardo, tai tasai nevidonas ėmė moteriškės vežimėlį kratyt. Atrasta pakas gijų, matomai paties neprieteliaus maskoliaus ikiestas. Pagal įstatymus arkliai ir vežimas, kur rasta nors kiek kontribandos, konfiskuojasi. Ir turėjo nekalta moteriškė bene 120 rub. užmokėti už savo arklį ir vežimą. V.

⚭ Liepojuje jau nuo senėi yra „katalikiška labdaringa draugystė“, turinti plačius įstatus ir siekinius. Kadangi prie tos draugystės priguli nemažai lietuvių — darbininkų, tad neprošali bus paminėti tulus tos draugystės pasistebėtinus darbus. Teko man matyti, kaip viena varginga moteriškė meldė pagalbos vieno kart draugystės perdėtinio, bet tas neišklausė moteriškės maldos, nurodydamas ant to, kad jos drabužiai nesutepti da ir nespūlyšę“ kaip ubagės ir, kad kasa draugystės neesanti teip galinga davinėti tankias pašėpas. — Tuotarpu yra žinoma visiems liepoječiams, kad daugybe turinčių ir neturinčių vietas bajorų gaudavo ir gauna gausias pašėpas išminėtos draugystės ir matomai, jiems puikus rubai šiame dalyke nieko nekenkia. Perdėtinis draugystės samdo namus už 450 rublių, leidžia

vaikus į moksłą, o vienok kasoje atsiranda 20 rubl. išduoti kas mėnesis jam ant „paturėjimo“..... Nenoriu išrodyti visų negražių pasielgimų draugystės, tiktai atgrėžiu jos akis, jei-gu ji šėps ir toliaus didžturčius, prasilakusius ir kitus paleistuvius, tad prisėis jai rokuotis su teisybe....

Leonida P.

⚭ Starapolė (Mariampolė). Pas mus užstojo laikas kratų. Viduryje kovo mėnesio paėmė Starapolės pačtorių, Lietuvininką, kuris veždavo knygas lietuviškas iš Vilkaviškio į Stapolę. Sako, kad jį užskundęs Marcinka iš Meškučių, su kuriuom jis buvo prieš tai susipykęs. Marcinka pats kuntrabantinikas ir labai netikęs žmogus: labai galimas daiktas, kad jisai skundė; jisai tuom užsiima. Jau šimet jis užskundė kitus du žmones: vieną, kad veda vyrus į Ameriką per rubežių, o kitą už tai, kad buk padėgęs savo triobas. Žmogus jisai yra tokios doros, kad už 10 rubl. prisieko, kad jis matė, ką tiktai tu nori.

Pas pačtorių buvo nieko ne rado, bet turbut antrąsyk vėl kas paskundė ir atėję ant rytojaus iš syk į tvartuką rado pundą knygų po kelis egzempliorius vienos įtalpos. Kada pačtorių paėmė į kalinę, jis ėmė teisyti, kad jis tiktai vežė, o pardavinėjo knygas jo pati. Tada paėmė ir jo pačią. Pačtorius dabar visus išduodas, nuo ko imdavo knygas ir kam dalydavo. Pirmiausiai užskundė koki tenai vaikina iš Vilniaus gubernijos. Bet to vaikino policija joku budu ne gal rasti. Paskui apskundė Starapolės kunigus ir jų tarnus. Pas kunigus iš pradžios ne išdriso daryti krata; iskrėtė tiktai tuos kambarius, kur gyvena tarnai. Rado maldaknygių ir knygutę *Lietuvos Gaspadinė*. Žandarai buvo visas paėmė, bet paskui maldaknyges sugrąžino, pasiliko tiktai *Lietuvos Gaspadinę*, bet ir tą prižadėjo peržiurėję sugrąžinti. Paskui padarė kratą Sasnavoj 4 namuose, bet nieko ne rado. Sako tenai užskundęs vietinis mokiniojas Marma — teip-gi didelis šunsnukis. Jo žmonės labai nekenčia. Prasidėjo iš to. Atsiuntė Varšavos kuratorius knygas tikėjimo mokslo (katekizmus), lietuviškas rašytas ir spaudintas maskoliškomis litaroms (graždanką). Marma išdalino jas savo mokintiniams ir liepė paskirtą dieną atnešti už jas po 1 rublį. Tėvai nežinodami, ką daryti, klausėsi kunigo. Kadangi ant knygų nėra padėta approbato dvasiškos valdžios, kunigas liepęs sugrąžinti knygas mokiniojui ir ne pavelyti vaikams mokintis iš jų. Paskirtą dieną Marma pradėjo šaukti vaikus ir reikalauti nuo jų rublių. Bet vaikai visi sudėjo jam ant stalo tuos katekizmus. Mokiniojas baisiai pludo vaikus, bet nieko ne galėjo padaryti. Tuom tas dalykas užsibaigė, bet su tėvais Marma susi-

vaidyjo ir ėmė juos skusti, kad jie skaitą lietuviškas knygas. Padarė kratą, bet nieko ne rado. Vieną naktį po tam tapo išmusti keli langai Marmos gyvenime. Kas juos išmušė, ne žinia, bet sako, išmušęs pats Marma; mat jis dabar bijosi, kad jam ką ne padarytų; pasinaudojęs iš to jisai pareikalavo žandarų, kad pastatytų pas jo gyvenimą vaitą; ir dabar, teisybė, tenai stovi žemskis. Tas dalykas įvarė baimę ir žandarų načelninkui, nės tasai žemskis pranešė jam, buk jis girdėjęs, kaip žmonės pasakojo, kad Marmą užmušė. Žandarui Marmos ne gaila, bet jis bijosi, kad ir jam kitąsyk to ne padarytų. Jau jisai žmogelis ir teip nukentėjo. Lyg tyčiai tuom sykiu vienuose namuose, kur jisai darė kratą moteriškė gulėjo ant lovos pasirengusi jau gimdyti. Žandaras nepatikėjo jai ir liepė parodyti, ar nėra sukrauta ant jos pilvo knygų. Tada moteriškė ištiesus ranką nusitvėrė koki tenai skarulą ir norėjo jį numesti už lovos: jįjį i tą skarulą buvo ką tik nusireikalavus. Žandaras pamatęs tuojaus stverėsi už to skarulo, bet teip nelaimingai, kad ikišo ranką i patį vidurį. Sako žmogelis prakeikęs ir tą kratą ir skundikus.

12. gegužio darė kratą Mokulu kaime pas du ukininku: pas vieną nieko ne rado, o pas kitą rado daug knygų ir laikraščių už kelis metus, bet visų po vieną tik egzempliorių. Buvo paėmę tą ukininką, bet vėl paleido. Buvo taip gerai užskūsta, juog žandarai tiesiog nuėjo i tvartuką ir ant grincios augštos, kur iš sykio rado visas knygas. Sako čionai teip-gi užskundęs anas geradėjas Marcinka. Vakare tą pačią dieną darė kratą Starapolėje pas kromininką Vitkauską, bet nieko ne rado. Ant rytojaus išryto ant 5. valandos krėti pas kunigą Arnastauską Starapolės klioštoriuje. Rado tiktai kalendorius šių metų. Užskūsta buvo, kad jisai pirkto knygų ir kalendorius vieną sykį už 4 rublius. Bet jisai išsitiesino tuom, kad jis pirkęs, teisybė, už 4 rublius, bet tiktai 1 kalendorius, 1 maldaknygis ir keli paveikslus šventųjų. Užklausus žandarams, nuo ko jis pirkto, atsakė, kad ne pažįstas. Tada žandaras atsiliepęs: „žinau, kad ne pažįsti tamista. Vis tiek mat, kad ir pažįstum, tai ne pasakytum.“ Kadangi kunigas Arnastauskas yra kunigu ir tilioj Sasnavos ir tur tenai savo buvimą, tai padarė kratą Starapolėje, nuvažiavo sykiu su juom i Sasnavą ir tenai iškretė. Idant ne duotų ir tenai žinios iš Starapolis, prie jo to buto jau iš nakties buvo pristatyti žandarai ir prieš atvažiuosiant jiems jau buvo išbadikavę visą kiemą ir sodą. Bet ir tenai nieko ne rado. Kun. Arnastauskai pasiliko liuosas, bet turėjo pasirašyti, kad jisai ne išvažiuos iš Starapolės pavieto be žinios žandarų.

Tą pačią dieną norėjo krėti ir pas kunigą Gustaitį Starpolėje, bet jo tuom tarpu ne buvo namieje: buvo išvažiavęs i tėviškę. Tai-gi kratos ne galėjo padaryti. A.

Turime pridėti, kad Marcinką ir Marmą išdavikus, jeigu tik tikrai bus žinia, kad jie išduoda, reikalinga butinai pamokyti, kad ir kitus tokius šiaudadušius, perspėt nuo išdavimų savo brolių. Išdavikas yra bjauresnis už arklėvagį ir galvažudį! Rd.

Nuo Nemuno kranto (Suvalku gub.) Nemunas šį pavasarį daug nelaimių mums padarė. Dobrovolės giminės kanceliarija tapo užlieta ir sugriauta. Vietiniai gyventojai per pavieto viršininką prašė Kaune tvirtynės komendanto, kad atsiųstų saperus išplėšyt dinamitu susikimšusius lytis. Bet iki vyriausybės susiraišė tėvas — Nemunas patsai davė sav rodą nuvaręs toliaus tas lytis.

Vasarą 1896 m. valkiojasi panemunės apygardose kas-žin koks vaikinai, užeidavo pas dvarponius ir pasiduodamas tai lenku, tai gudu prašydavo pašalpos; klausinėjo, kokių būdu galima but per rubežių pereiti, peikdavo ar girdavo Rosijos valdžią; tokiu būdu pasinaudojo nuo kelių ponelių po kelis rublius. Dabar, turbūt tasai vyrukas pakliuvo i žandarų nagus ir, sako, patupdytas Kaune kalinyje. Ko jis tikrai norėjo, nežinia. Jau buvo visi ir užmiršę apie jį, kaip štai atkeliavo i Šakius žandarų apicieras Vonsiackis ir ėmė traukti i Šakius tuos žmones, pas kuriuos buvo apsilankęs ansai vyrukas, ir klausinėti apie aną.

— Apie Šakius keletas ukininkų gavo iš Amerikos neapmokėtus laiškus. Išsipirkę už 40—60 kapeikų atplėšę rado po numerį laikraščio „Saulės“ Bačkausko. Suprantama jų piktumas! Žygi darė i pačią, užmokėjo piningus ir atsiėmę atrado lakštus netikusio laikraščio. Keistas štukas kartais prasimano tie amerikiečiai. Anais metais panašiai reklamavo savo mažuosius ir didžiuosius monus p. Mockus, prisiųsdamas Liudvinavo apygardos ukininkams savo apgarsinimus. Dabar to paties šposo griebėsi „Saulė.“ Lietuviai, gaudami išpirktinus laiškus atsargiaus elgkitės, žinokit, kad jus turite pilną tiesą nemokėt pačtui už neapmokėtus laiškus ir neimti ju! Kg.

Nuo Kalvarijos. Pales vieškelį, einant ant Vižainio, stovi Jurgežerių kaimo karčiama. Du Kalvarijos žandarai užėjo čion, išsisiurbė degtinės ir paketino atkersint vaitui, ant kurio turėjo piktumą. Nusibaldė pas jį. Vaitas, išvydęs žandarus, pastatė da bonką degtinės. Kada viens persigiręs žandaras ėmė babintis prie vaito, tas išdaužė svečiams žandus ir metė pro duris lauk. Antrytojaus, išsipagirioję žandarai, atkeliavo persiprašyt vaitą.

Kalvarijos valsčiuje, Menkupių kaime vienas žmogus, turėdamas ant kito piktumą, padegė jam tvartus.

Dabar Kalvarijoje turime naują viršininką. Ir šitas, kaip ir po senovei, liepė išsodyti miesto ulyčias medžiais per septynis žingsnius viens nuo kito, bet ir jam, taip ir po senovei, tai nesiseka: šiandien išodina, ryt nulaužta ir į tą vietą vėl sodyk. Policija, žinoma, tyčia duoda medelius laužyti, nės už sodinimą medelių ji sau rokuoja piningus, tai juo ilgiau sodys, juo daugiau uždirbs. Kad policijai rupėtų už laikymą medelių, tai nės viens nieks nenulaužtu.

D—lis.

Visokios žinios.

Iš ko sutvertas lenkų bajoras, kuris didžiujosi savo kilimu. Lenkai bajorai sako, kad chamas, t. y. muzikas, iš vieno molio sutvertas, o bajoras — iš kito. Gali teip būti, nės bajorai — žmonės mokinti, jie ir knygas skaito, užtat ir išmano daugiaus už mus mulkius ir mes negalime jiems netikėti. Va kaip buk nusidavę kas link sutvėrimo tokių bajorų.

Dievas sutveręs iš prasto molio darbininką Adomą, užsinorėjo da sutverti dailesnį žmogų, teip sau tikėtai dėl gražumo. Paėmė kvietienių miltų, išmaišė tešlą, kiaušinių da imušė, suminkė — lipins dabar bajorą. Nusisuko tikėtai rankas pasišlapinti, o šuo, kur buvęs, kur nebuvo, lamt tą tešlą ir prarijo. Atsisuka Dievas, žiuri — tešlos nebėr, o šuo laizosi sau, kaip mulą prarijęs. Žinoma, boba da užpyksta, kad ką šuo pagauna, o-gi tai Dievas? Kad pagaus, vagi, tą šunį už ausų, kad prades lamdinti, kad net tas.... Na, jau čia nebeprider sakyti, kas toliaus atsitiko, gana bus, kad Dievas vis-gi sutvėrė iš anos tešlos bajorą.....

S—ja.

Teko man apturėt paveikslėlį po vardu — *Pirma Tajemniczia*, po paveikslėliu parašas — *Aprėiskimas Šv. Marijaj Panaj*. Toliaus eina paaiškinima „Tajemnicios“ ir ant galo „Minejimas tajemnyxios“, t. y. trumpa maldele su pamokinimas.

Čionai noriu atkreipti akis ponų išleistoju tokių ir tolygių dalykų (maldaknygių, dvasiškų knygu), kad laikas jau būtų laikytis statrašo geresnio ir tikrų lietuviškų žodžių. Kam vartot lenkiškus žodžius apieravoji tajemnyčia, jei turime lietuviškai — paslaptis, aukauju, arba, jei jau ant pradžių nenorit atsisakyt nuo tų teip paprastų mus maldaknygėse žodžių, tai statykit jį kabėse grėta su lietuvišku.

Mokslinių prasimokyt grynai lietuviškai skaityt ir rašyt nėra, pertai turime naudotis iš kiekvienos progos tam tikslui.

Laikas jau but mus apšviestiems kunigams pertaisyt kalbą ir statrašą lietuviškose dvasiškose knygosė!

Ru.

Kaip vienas amerikietis žada pralobti. Valstijoj Kanzas gyvena vienas žmogus, kuris neturėdamas nė vieno dolierio, užsimanė milijonus igrtyti. Susidėjęs su kitu už jo piningus nusipirko gabalą žemės, ant kurio ėmė laikyti kates ir peles. Kates jisai veisia didelėj daugybėje, ypač juodas, kurių kailukai parsiduoda ant skrandų, kepurų, velėnų. Pagal apskaitymą 1000 kačių į du metu pasidaugina iki 25,000, iš kurių da už dviejų metų pasidaro net du milijonai. Tai-gi galima but į trumpą laiką apturėt iš to didelę naudą, jeigu maistas kačių nieko nekaštuotu. Bet ant ko pelės sutvertos? Jos vaisinasi da smarkiaus už kates, o maistu joms esti mėsa tų pačių kačių nulupus kailį. Tai-gi, reikalinga tik prižiūrėt, kad katės maitytusi pelėmis, o pelės katėmis, idant dalykas duotų 100 procentų pelno.

Gyvi užkasti po žeme. Nesenei (gegužės mėnesij) netoli nuo Odesos palei Tiraspolį atrastu gana daug pakastų po žemę atskalonų maskolių, teip vadinamų „bepopiu“, t. y. nepripažįstančių popų. Norėdami įtikti Dievui tie aptemėliai davėsi gyvi užkasti po žemę vienam savo vientikiui, Teodorui Kovalevui, kuris už tai po sudu pakliuvo. Ikišiol atrasta 25 lavonai. Mat ką tie nišmanėliai neva dėl nuėjimo į dangaus karalystę prasimano! Yra da ir kitokių keistų atskalonų nuo pravoslavijos. Paminėsiu čionai teip vadinamus „skapus“, kurie neva sekdami gyvenimą garsaus senovės Bažnyčios tėvo Origeno, kuris buk išsiskapinęs buvo, darto savo kuną, idant įtikti Dievui. „Skapą“ maskolių ant pirmos pažiuos gali pažinti — jie beveik be barzdos ir usų, ploną balsą turi ir suvytusį veidą.

Piningus ir laiškų į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny.

Brūkimas neužkenčiamų knygu. — Simukas ir Magdūtė. — Iš ukininkystės: Superfosfatas ir Tamošmilčiai; Runkelių maistas; Sudygusios bulvės nuodai; Delingos vištos; Apie įkrėtimą pievų. — Korespondencijos: Iš Naumiesčio; Apie Slabadus; Naumiesčio brostvinė ir parapija; Vilnius; Naumiestis; Liepojuje; Starapolė; Nuo Nemuno kranto; Nuo Kalvarijos. Visokios žinios: Iš ko sutvertas lenkų bajoras; Kaip vienas amerikietis žada pralobti: Gyvi už kasti po žeme. Adresas.